

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA OTK

TAJNE

Egz. Nr 99

płk dr Kazimierz NOŻKO

**Temat: ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI
PRZECIWDDESANTOWEJ PRZEZ OKRĘG WOJSKOWY**

(Skrypt wykładu)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
26957

26957

WARSZAWA

STYCZEN

1964

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA OTR

~~TAJNE~~

Egz. Nr 99

plk dr Kazimierz NOŻKO

**Temat: ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI
PRZECIWDDESANTOWEJ PRZEZ OKRĘG WOJSKOWY**

(Skrypt wykładu)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
26957

26957

REMBERTÓW

STYCZEN

1964

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA OTK

TAJNE

99

Egz.nr ...

Wzrost. nr 12357 R

płk dr Kazimierz NOŻKO

Temat: "ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI PRZECIWDESANTOWEJ
PRZEZ OKRĘG WOJSKOWY"

/Skrypt wykładu/

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 26957

REMBERTÓW

Styczeń

1964r.

ZATWIERDZAM
SZEFE KATEDRY OTK

/-/ płk prof. A. MADEJSKI
15.1.1964r.

PLAN WYKŁADU
=====

Temat: Organizacja i prowadzenie operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy.

Cel wykładu: Zapoznać słuchaczy z podstawowymi zasadami organizacji i prowadzenia przez OW operacji przeciwdesantowej przeciwko wojskom powietrzno-desantowym.

Zagadnienia:

1. Założenie wstępne.
2. Właściwości działania desantów powietrznych wysadzanych przez nieprzyjaciela na obszarze kraju.
3. Możliwości prowadzenia operacji przeciwdesantowej przez OW w systemie OTK.
4. Organizacja operacji przeciwdesantowej przez OW.
5. Prowadzenie operacji przeciwdesantowej przez OW.

Wnioski końcowe.

Literatura:

1. G.P.Sofranow "Wozdusznyje desanty we wtorej mirowoj wojnie". Wyd. MON SSSA, Moskwa 1962r.
2. Regulamin polowy sił lądowych Stanów Zjednoczonych - operacje powietrzno-desantowe PM-57-30. Wyd. Sztab Gen., Zarząd II, Warszawa 1963r.
3. ppłk W.P.Fallon: "Desanty powietrzne i wpływ broni atomowej na jego powodzenie". Wojsk.Przegl.Zagr. nr 4 z 1960r.
4. Kmdr por. jęzł.prof. E.Szpitun "Morska operacja desantowa i operacja przeciwdesantowa". Wyd. W.Sz.M.W., Gdynia 1961r.

Załączniki:

1. Schemat organizacji i uzbrojenia amerykańskiej dywizji powietrzno-desantowej systemu brygadowego.
2. Schemat zamiaru dowódcy OW rozbicia DPD npla, lądującej w dwóch rejonach na obszarze okręgu /wariant/.
3. Walka z desantami powietrznymi podczas drugiej wojny światowej.

1. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

Rozwój lotnictwa transportowego i wzrost zasięgu lotnictwa myśliwsko-bombowego /tankowanie samolotów w powietrzu/ umożliwia wysadzanie desantów powietrznych w dużych odległościach od linii frontu. Podczas drugiej wojny światowej wyrzucano desanty powietrzne o charakterze operacyjno-strategicznym na odległość 250 - 1000- 2000 km, zwłaszcza czynili to Niemcy podczas opanowania Norwegii. Przewiduje się, że we współczesnych warunkach istnieje możliwość wysadzić desant powietrzny na głębokości 3 - 3,5 tys. km i więcej od linii frontu. Mimo że wzrosła obecnie możliwość zniszczenia desantów powietrznych, to również w nie mniejszym stopniu wzrosły możliwości zabezpieczenia ich działania, zarówno podczas przelotu, desantowania, jak i działania po wylądowaniu. Niemal we wszystkich armiach świata obserwujemy obecnie rozwój wojsk powietrzno-desantowych i przystosowywania wojsk lądowych do przerzutu drogą powietrzną. Przeznaczenie tych wojsk jest bardzo różne, a skala zadań - ogromna.

Wojska powietrzno-desantowe mogą bowiem działać bezpośrednio na korzyść i w ścisłym współdziałaniu z wojskami operacyjnymi prowadzącymi działania bojowe na lądzie, współdziałać z desantem morskim lub wykonywać samodzielne zadania o charakterze operacyjno-strategicznym na głębokim zapleczu nieprzyjaciela. Uważa się, że w przyszłej wojnie wojska powietrzno-desantowe i wojska przewożone przez transport powietrzny mogą stanowić główną siłę, poza bronią rakietowo-jądrową, przenoszącą działania wojenne z tradycyjnego frontu na głębokie tyły przeciwnika.

W związku z tym właściwe przygotowanie kraju do obrony również pod względem możliwości prowadzenia skutecznej walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela posiada ogromne znaczenie.

Prowadzenie walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela, lądującym na obszarze kraju, wymaga odpowiedniego zorganizowania i przygotowania sił i środków OTK. Również umiejętne wykorzystanie w tej walce odpowiednio przygotowanej i zorganizowanej ludności miejscowej na pewno w poważnym stopniu ułatwi wojskom OTK skuteczne zwalczanie desantu /załącznik nr 3/.

Odpowiednie przygotowanie do walki z desantem powietrznym są szczególnie aktualne, gdyż istniejące na Zachodzie siły i środki w pełni stwarzają warunki do wysadzenia desantu powietrznego w dowolnym rejonie na całym obszarze naszego kraju.

W wykładzie rozpatrzemy zasadnicze problemy organizacji i prowadzenia operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy, której podstawowym celem będzie skierowanie wysiłku wojsk OTK, sił i środków układu terytorialnego i innych sił znajdujących się na terytorium okręgu na wzbronienie nieprzyjacielowi wysadzenia desantu powietrznego, a w wypadku jego wylądowania - uniemożliwienie mu wykonania zadania i zniszczenia jego sił głównych, stwarzając jednocześnie dogodne warunki wykonania pozostałych zadań OTK na danym obszarze.

Realizację celu operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy należy rozpatrywać w ścisłej łączności z ogólnym celem i konkretnymi zadaniami OTK na obszarze danego okręgu wojskowego. Okręg, którego obszar obejmuje wybrzeże morskie może - w ramach obrony wybrzeża morskiego - łączyć realizację celu operacji przeciwdesantowej, skierowanej przeciwko desantowi powietrznemu z celem operacji przeciwdesantowej, skierowanej przeciwko desantowi morskemu. Nie należy jednak wykluczać sytuacji, w której równocześnie z prowadzeniem działań przeciwdesantowych na wybrzeżu morskim, okręg wojskowy będzie prowadził działania przeciwdesantowe nie związane z obroną wybrzeża.

Uwzględniając konkretne położenie geograficzne poszczególnych okręgów należy się liczyć z tym, że w każdym z nich wystąpią różnice zarówno w odniesieniu do celu operacji przeciwdesantowej, jak i wynikających z niego zadań.

2. Właściwości działania desantów powietrznych wysadzanych przez nieprzyjaciela na obszarze kraju.

Przy rozpatrywaniu zagadnień organizacji i prowadzenia działań przeciwdesantowych w systemie OTK konieczna jest znajomość struktury organizacyjnej wojsk powietrzno-desantowych, charakteru zadań, które będą one wykonywać oraz możliwości i sposobów ich wykonywania. Na wstępie rozpatrzemy niektóre właściwości tych wojsk, zwłaszcza zaś tych, które są przeznaczone do działania na obszarze kraju.

Według poglądów zachodnich, organizację, przygotowanie desantowania i działanie wojsk powietrzno-desantowych określa się jako operacje powietrzno-desantowe, które mogą dzielić się na krótkotrwałe i długotrwałe.

Każda z tych operacji może mieć charakter taktyczny lub strategiczny. Poza tym w zależności od składu, zadania i charakteru działania wojsk powietrzno-desantowych operacje powietrzno-desantowe dzielą się na:

- operacje połączone, prowadzone przy współdziałaniu z wojskami lądowymi lub z desantem morskim;
- operacje samodzielne, w których wojska powietrzno-desantowe wykonują samodzielne zadania zwykle na głębokich tyłach nieprzyjaciela;
- operacje specjalne, których celem jest głównie udzielenie pomocy "partyzantom" i grupom specjalnym lub jako operacje pozorowane, skierowane do odwrócenia uwagi nieprzyjaciela od rejonu lądowania desantu głównego.

Na Zachodzie rozróżnia się ponadto tzw. "rajdy /wypadki/ powietrznodesantowe", które również mogą być przeznaczone do działania na zapleczu nieprzyjaciela.

Skład desantu powietrznego może być bardzo różny: od pododdziału do korpusu, a nawet armii powietrzno-desantowej.^{x/} Najbardziej jednak typowym desantem powietrznym, przeznaczonym głównie do działania na obszarze naszego kraju, będzie skład od jednej do kilku dywizji powietrzno-desantowych /korpus powietrzno-desantowy/, wysadzanych w jednym lub kilku rejonach. W wypadku lądowania desantu morskiego należy się liczyć z możliwością wcześniejszego lub jednoczesnego wysadzenia desantu powietrznego w rejonie wybrzeża morskiego. Nie należy również wykluczać możliwości wysadzenia przez nieprzyjaciela desantów powietrznych o mniejszej sile, przede wszystkim desantu o charakterze dywersyjno-rozpoznawczym.

Najbardziej prawdopodobne będzie wysadzenie desantu powietrznego np. na terytorium PRL wówczas, gdy przeciwnik przynajmniej na niektórych kierunkach operacyjno-strategicznych uzyska powodzenie w wyniku działania wojsk lądowych i będzie rozwiązał działania zaczepne w kierunku wschodnim. Nie należy jednak wykluczać takiej sytuacji, w której pomimo rozwijania operacji zaczepnej przez nasze wojska operacyjne, nieprzyjaciel zdecyduje się na prowadzenie operacji powietrzno-desantowej. Świadczą o tym

x/ W tej chwili w organizacji wojsk naszych ewentualnych przeciwników armii powietrzno-desantowych nie ma. Niemniej w teoretycznych rozważaniach mówi się o takiej organizacji.

zarówno założenia doktrynalne, jak i praktyka ćwiczeń przeprowadzanych przez naszych potencjalnych przeciwników. Wobec tego w początkowym okresie wojny, zwłaszcza w zachodniej części Polski, może być dokonany zrzut desantu powietrznego, przede wszystkim o charakterze operacyjnym /1-2 dywizje/ nawet już po upływie 2-3 godzin od rozpoczęcia wojny, w końcu pierwszego dnia wojny lub w pierwszych dniach wybuchu wojny.

Cele wysadzenia desantu powietrznego nieprzyjaciela na terytorium PRL mogą być różne. Wydaje się, że typowymi celami mogą być:

- uchwycenie i utrzymanie do momentu podejścia wojsk lądowych /lub desantu morskiego/ ważnych rubieży terenowych, węzłów komunikacyjnych, przepraw na przeszkodach wodnych itp;
- zniszczenie magazynów i składów, stanowisk startowych rakiet lub wzbronienie podejścia do frontu i odwodów z głębi;
- powiększenie skutków broni masowego rażenia i niedopuszczenie lub wzbronienie wykonywania przez siły i środki OTK operacji przeciwnuklearnej;
- uniemożliwienie przegrupowania /tranzytu/ wojsk operacyjnych przez obszar kraju;
- zdeorganizowanie mobilizacji do wojsk operacyjnych, sił i środków OTK oraz systemu gospodarczego kraju;
- dezorganizacja dowodzenia wojskami i zapasy organów tyłowych.

Desant powietrzny może być wysadzony bezpośrednio w rejonie, w którym będzie wykonywał określone zadanie aż do podejścia wojsk operacyjnych lub po wylądowaniu będzie przechodził /podchodził/ w rejon przyszłych działań. Może też okresowo zmieniać swoje rejony działania, wykonując "po drodze" określone zadania bojowe.

Według poglądów zachodnich przeprowadzenie operacji powietrzno-desantowej wymaga uzyskania - przynajmniej na danym kierunku i na okres desantowania - przewagi w powietrzu.

Desantowanie np. dywizji powietrzno-desantowej może się odbywać w jednym rejonie lub w kilku rejonach - z zachowaniem jednak pomiędzy oddziałami łączności taktycznej.

Wysadzenie desantu powietrznego może być poprzedzone uderzeniami raketowo-jądrowymi lub tylko uderzeniami środków klasycznych. Wojska powietrzno-desantowe nieprzyjaciela dysponują również własną bronią jądrową /organizacja DPD - schemat nr 1/.

Przy wysadzaniu desantu powietrznego przewiduje się szerokie stosowanie maskowania, głównie w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd co do rejonu desantowania oraz ilości sił i środków. Obszar lądowania może być różny, ale wymagane są pewne minimalne przestrzenie niezbędne do lądowania desantu. Przyjmuje się:

- w dywizji powietrzno-desantowej USA dla grupy bojowej obszar 1,6 x 1,6 km, całość dywizji 15 x 20 km, przy zachowaniu odstępów pomiędzy grupami bojowymi 3,5 do 5 km. Rejony desantowania mogą być rozrzucone na większej przestrzeni, ale wówczas potrzebne są po wylądowaniu śmigłowce dla przeprowadzenia szybkiej zbiórki poszczególnych jednostek w określonym rejonie działania;
- w dywizji powietrzno-desantowej NRF utrzymuje się, że brygada powietrzno-desantowa może lądować w rejonie 2,3 km x 3 km, a dywizja 12-17 x 10 km.

Desant powietrzny po wylądowaniu w przeciągu 3-4 godzin może przygotować lądowiska dla odbioru ciężkiego sprzętu dostarczonego przez samoloty lądujące w rejonie desantowania.

Dywizja powietrzno-desantowa może osiągnąć gotowość bojową w ciągu 6-8 godzin po rozpoczęciu lądowania /grupa powietrzno-desantowa lub brygada - 1,5 - 2 godzin/. Przewiduje się, że dywizja powietrzno-desantowa przez okres 3-4 godzin po wylądowaniu najczęściej będzie działać bez sprzętu ciężkiego, a lotnictwo i środki zabezpieczające działanie dywizji główny wysiłek skierują na obezwładnienie najbliższych lotnisk i sił, które mogą wziąć udział w likwidacji desantu.

Desant powietrzny jest najbardziej wrażliwy na przeciwdziałanie przeciwnika przede wszystkim podczas przelotu, w okresie desantowania i po wylądowaniu do czasu osiągnięcia gotowości bojowej przez poszczególne pododdziały, oddziały i związki taktyczne. Powinno się to szczególnie brać pod uwagę przy planowaniu i prowadzeniu operacji przeciwdesantowych.

3. Możliwości prowadzenia operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy w systemie OTK.

Walkę z desantem powietrznym nieprzyjaciela prowadzi się od chwili wykrycia rozmieszczenia desantu, podczas zakładowywania się jego na środki transportowe, w okresie przelotu, desantowania i podczas działania po wylądowaniu. Desant powietrzny w

rejonie załadowania będą zwalczały wojska raketowe i lotnictwo o operacyjno-strategicznym przeznaczeniu. W okresie przelotu desantu powietrznego do rejonu desantowania walkę z nim będą prowadzić wojska operacyjne realizujące front walki zewnętrznej. W miarę przelotu desantu w głąb kraju walkę z desantem przejmują wojska OPK i prowadzą ją aż do rejonu desantowania. Po wylądowaniu desantu wojska OPK wzbraniają przelotu do rejonu desantowania kolejnych rzutów desantu i mogą brać udział w niszczeniu desantu, który wylądował.

Zależnie od głębokości wysadzenia desantu od linii frontu, po jego wylądowaniu walkę z nim mogą prowadzić:

- a/ wojska operacyjne, jeżeli desant znajduje się w strefie ich działań, a w wypadku podejścia desantu od strefy morza - siły marynarki wojennej;
- b/ wojska OTK oraz siły i środki układu terytorialnego, jeżeli desant wysadzony został na obszarze kraju, który nie wchodzi w strefę działań wojsk operacyjnych.

Jeżeli chodzi o sytuację na obszarze kraju, to należy przewidywać, że najtrudniejsza sytuacja wyniknie w początkowym okresie wojny. Szczególnie trudności powstaną wówczas, gdy skutki pierwszych uderzeń jądrowych nieprzyjaciela na obszarze kraju będą zmuszały do zaangażowania maksymalnej ilości sił i środków do ich likwidacji. Będzie to pierwszoplanowe zadanie stojące przed całym systemem OTK.

Wobec tego również poszczególne ogniwa organizacyjne OTK będą zaangażowane przede wszystkim w kierowaniu działaniami związanymi z likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia. W tych warunkach prowadzenie operacji przeciwdesantowej będzie poważnie utrudnione, gdyż siły i środki, które powinny bezzwłocznie przystąpić do działań przeciwko desantom, mogą wykonywać w tym czasie inne zadania OTK.

Mimo to, planując operację przeciwdesantową na szczeblu okręgu wojskowego można uwzględniać wykorzystanie następujących sił:

- sił i środków KOPK, znajdujących się w rejonie planowanej operacji przeciwdesantowej;
- brygad i pułków KBW;
- jednostek odwodowych brygad WOP;
- części pułków zapasowych;

- batalionów i pułków /brygad/ obrony terytorialnej w całości lub tylko niektórych pododdziałów;
- oddziałów samoobrony wsi i gromad tych w rejonie, ^w których przewiduje się lądowanie desantu;
- sił i środków sąsiednich OW, zwłaszcza zaś tych, w których brygady KBW nie zostały zaangażowane do likwidacji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

Ponadto w niektórych sytuacjach w niszczeniu desantu powietrznego mogą wziąć udział wojska operacyjne własne lub sojusznice przegrupowujące się przez obszar okręgu. W operacji przeciwdesantowej OW powinien uwzględniać kolejne narastanie sił i środków mogących w danej sytuacji wziąć udział w zwalczaniu desantu.

Należy również liczyć na poważny udział w operacji przeciwdesantowej sił i środków układu terytorialnego, gdyż w praktyce oddziały samoobrony i kompanie strzeleckie z batalionu obrony terytorialnej najszybciej mogą nawiązać walkę z lądującym desantem npla, z tym, że oddziały samoobrony i kompanie /bataliony/ strzeleckie powiatów działają jedynie na obszarze własnego powiatu. Siły pułków obrony terytorialnej w całości lub tylko niektóre mogą być użyte tylko na obszarze swojego województwa w wypadku jeżeli nie będą w tym czasie wykonywać innych zadań OTK. Czas wejścia tych sił do walki będzie uzależniony przede wszystkim od odległości rejonu wysadzenia desantu w stosunku do rejonu rozmieszczenia poszczególnych oddziałów i pododdziałów pułku. Przeciętnie można przyjąć, że pułk obrony terytorialnej całością sił lub tylko częścią, jeżeli dysponuje środkami transportowymi, może wejść do walki z desantem po upływie od 30 minut do 2-3 godzin /przeciętna odległość rejonu rozmieszczenia pułku do granic województwa wynosi około 30-90 km/. Jeżeli pułk obrony terytorialnej nie dysponuje środkami transportu samochodowego /kolejowego/ czas wejścia do walki może się wydłużyć do 24 a nawet 36 godzin.

W sytuacji, gdy desant będzie lądował na granicy 2-3 województw, to wówczas można liczyć na ewentualny udział w walce sił pułków obrony terytorialnej w graniczących ze sobą województwach.

Podstawową siłą przeznaczoną do walki z desantem powietrznym będą jednak brygady KBW, które mogą być rozmieszczone w rejonie miasta wojewódzkiego lub zgrupowane w rejonie przewidywanego

rejonu lądowania desantu nieprzyjaciela. Można przyjąć, że OW może jednorazowo skierować do uderzenia na lądujący desant 2-3 brygady. Przybycie brygad w rejon desantowania może nastąpić również w okresie od 30 minut do 2-3 godzin. Wynika stąd, że główna siła uderzeniowa okręgu - wojska OTK mogą rozpocząć uderzenie w momencie, gdy grupy lub brygady powietrzno-desantowe będą osiągać gotowość bojową /1,5 - 2 godziny od chwili rozpoczęcia zrzutu z tym, że będą one walczyć raczej bez sprzętu ciężkiego/. Dopiero po upływie 12-24 godzin można liczyć na ewentualny udział, wejście do walki kolejnych brygad KBW okręgu i brygad KBW sąsiednich okręgów. Wynika stąd, że OW powinien liczyć przede wszystkim na siły brygad KBW, stanowiących niejako odwód przeciwdesantowy. Ponadto należy się liczyć również z możliwością udziału w operacji przeciwdesantowej wojsk KOPK:

- artylerii, rakiet i lotnictwa do zwalczania desantu przelatującego przez strefę ich działań. Jedynie lotnictwo KOPK może wziąć udział w niszczeniu desantu lądującego i po wylądowaniu;^{x/}
- bezpośrednią walkę z desantem po jego wylądowaniu mogą prowadzić jedynie te pododdziały, które znalazły się w rejonie lądowania desantu nieprzyjaciela.

Korpus OPK osłania również z powietrza siły i środki przeznaczone do prowadzenia lub prowadzące operację przeciwdesantową. Poważnym również zadaniem wojsk korpusu OPK jest prowadzenie rozpoznania powietrznego i informowanie dowództwa OW, zwłaszcza o przelotach samolotów nieprzyjaciela i rejonach zrzutu desantu.

Porównanie sił OW i np. sił DPD nieprzyjaciela wypada niezbyt korzystnie dla okręgu. Dlatego organizując operację przeciwdesantową należy w maksymalny sposób zabezpieczyć szybki manewr sił w rejon lądowania. Szybkość działania decyduje bowiem o uzyskaniu przewagi nad nieprzyjacielem. Ze względu na to, że dywizja powietrzno-desantowa nieprzyjaciela najczęściej będzie lądowała w kilku rejonach, kapitalnego znaczenia nabiera kolejne ześrodkowywanie sił okręgu do rozbicia tego zgrupowania nieprzyjaciela, które stanowi największe niebezpieczeństwo dla wykonania zadań OTK na danym obszarze.

-----nie-----
x/ Obecne samoloty znajdujące się w KOPK są przystosowane do zwalczania npla na ziemi. Przewiduje się, że nowy sprzęt będzie mógł skutecznie być używany do zwalczania desantu nieprzyjaciela zarówno w powietrzu, jak i po wylądowaniu.

Zdecydowaną przewagę nad nieprzyjacielem należy uzyskiwać niszcząc jego siły kolejno. Wykonując główne uderzenie w najsilniejsze zgrupowanie nieprzyjaciela, w pozostałych rejonach należy lokalizować /blokować/ desant, uniemożliwiając mu wykonanie zadań.

Poza tym należy dążyć do uniemożliwienia nieprzyjacielowi połączenia się grup powietrzno-desantowych, które lądowały w poszczególnych rejonach.

Wojska operacyjne mogą być zaangażowane do niszczenia desantu jedynie wówczas, gdy przegrupowując się przez dany obszar nie ma dróg obejścia /wymienięcia/ obszaru, na którym toczy się walka z desantem lub siłą desantu w zdecydowany sposób przewyższają możliwości OW.

Ze względu na szczupłość sił OW przeznaczonych do bezpośredniej walki z nieprzyjacielem i konieczność ich potęgowania przez szybkie, zdecydowane i celowe działanie /niszczenie w pierwszej kolejności najsilniejszego zgrupowania/ ogromnej wagi nabiera sprawna organizacja i ciągłe funkcjonowanie systemu rozpoznania. x/

W wypadku jednak wykorzystania przez desant powietrzny nieprzyjaciela broni jądrowej siły okręgu do prowadzenia operacji przeciwdesantowej są niedostateczne. Wydaje się konieczne ażeby okręg w sytuacjach szczególnie trudnych miał możliwość wykorzystania w operacji przeciwdesantowej środków rakietowo-jądrowych. Wskazane zatem jest, ażeby OW dysponował przynajmniej dywizjonem rakiet taktycznych.

4. Organizacja operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy.

Organizacja operacji przeciwdesantowej przez dowództwo i sztab okręgu wojskowego obejmuje:

- wypracowanie decyzji i planowanie operacji;
- postawienie zadań oraz organizację współpracy i współdziałania;
- przygotowanie sił i środków planowanych do wzięcia udziału w operacji;
- przygotowanie materiałowego, technicznego, politycznego i bojowego zabezpieczenia operacji;
- organizacja systemu dowodzenia.

x/Siły i środki oraz sposoby organizacji i prowadzenia rozpoznania na obszarze OW - konspekt wykładu pka dypl. A. Waydy.

Wymienione problemy składające się na proces organizacji operacji przeciwdesantowej nie występują samodzielnie, należy więc rozpatrywać je w ścisłej łączności i wzajemnym powiązaniu z pozostałymi problemami organizacji obrony terytorium kraju na obszarze OW.

OW

W związku z tym dowódca, wypracowując decyzję o obronie okręgu, równocześnie wypracowuje decyzję o operacji przeciwdesantowej. Jest to konieczne do ściślejszego powiązania przedsięwzięć w zakresie operacji przeciwdesantowej z przedsięwzięciami związanymi z całokształtem wykonywania zadań OTK przez okręg wojskowy. Z tym, że decyzja o operacji przeciwdesantowej powinna wynikać z ogólnej koncepcji obrony okręgu, stanowiąc integralną część tej obrony.

Wobec tego dowódca okręgu wojskowego z poszczególnych elementów analizy zadania i oceny położenia, wyciągając wnioski dotyczące całości obrony okręgu, precyzuje również wnioski w zakresie operacji przeciwdesantowej. Przy ocenie nieprzyjaciela szczególnie należy rozpatrzyć realne zagrożenie i możliwości lądowania desantu na obszarze okręgu. Przepuszczalny cel i zadania desantu oraz możliwości i charakter jego działania. Widzieć przy tym należy jego działanie i walkę z nim w warunkach zmasowanych uderzeń bmar.

Ocenę npla należy bardzo ściśle łączyć i rozpatrywać z właściwą oceną terenu, biorąc przede wszystkim pod uwagę:

- w jaki sposób konkretne warunki terenowe ułatwiają lub utrudniają działania desantów powietrznych, jakie istnieją możliwości najskuteczniejszego wykonania operacji przeciwdesantowej;
- w jaki sposób wykorzystać warunki lokalne do utrudnienia nieprzyjacielowi lądowania i działania;
- w jaki sposób zapewnić najdogodniejsze warunki manewru sił i środków przewidzianych do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej.

Podczas ćwiczenia "Mazowsze" poważnym ułatwieniem przeprowadzenia właściwej oceny terenu, z punktu widzenia możliwości działania desantu powietrznego na obszarze "śląsko-krakowskiego okręgu wojskowego", okazała się mapa opracowana przez wydział topograficzny sztabu okręgu, przedstawiająca charakterystykę terenu pod względem możliwości lądowania desantu nieprzyjaciela. Przewidywania topograficzne po skonfrontowaniu z oceną taktyczno-operacyjną lądowania desantu okazały się trafne.

Przy ocenie sił własnych należy rozpatrzyć:

- możliwości sił i środków znajdujących się w rejonie lądowania desantu, które zmuszone będą wziąć udział w walce i w jaki sposób należy siły te przygotować do tej walki;
- jakie należy wybrać rejony rozmieszczenia dla brygad KBW w stosunku do przewidywanych możliwości ich użycia w operacji przeciwdesantowej;
- możliwość wykorzystania w operacji przeciwdesantowej poszczególnych sił i środków układu terytorialnego;
- sposoby współdziałania z wojskami OPK i ewentualny udział wojsk operacyjnych w operacji przeciwdesantowej;
- możliwość manewru sił i środków z sąsiednich okręgów wojskowych;
- zakres przygotowań sił i środków do walki z desantem nieprzyjaciela.

Przy ocenie czasu należałoby ustalić:

- czas potrzebny na wykonanie poszczególnych przedsięwzięć, związanych z operacją przeciwdesantową i jakie są możliwości wykonania poszczególnych przedsięwzięć ze względu na czas i posiadane siły;
- harmonogram przygotowań przedsięwzięć związanych z planowaną operacją przeciwdesantową.

Decyzja o operacji przeciwdesantowej powinna się mieścić w decyzji do obrony okręgu, w której należałoby uwzględnić:

- przypuszczalny rejon /rejony/ lądowania desantu nieprzyjaciela, orientacyjny jego skład i zadania;
  - cel i zadania operacji przeciwdesantowej;
  - przedsięwzięcia dotyczące wykonania celu i zadań operacji przeciwdesantowej w okresie pokoju, w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa i bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa oraz z chwilą wybuchu wojny;
  - siły i środki przewidywane do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej bezpośrednio podporządkowane i współdziałające /w jakim zakresie/;
  - czas wykonania poszczególnych przedsięwzięć, związanych z przygotowaniem operacji przeciwdesantowej i kto jest za nie odpowiedzialny;
- dowodzenie w operacji przeciwdesantowej.

Decyzję o operacji przeciwdesantowej wypracowuje się w zasadzie równoległe z planowaniem obrony okręgu.

Plan operacji przeciwdesantowej stanowi integralną część planu operacyjnego obrony okręgu. Może on być wykonany w formie pisemnej lub na mapie z legendą i stanowić załącznik do planu obrony. Najczęściej jednak treść planu operacji przeciwdesantowej wyrażona zostanie na mapie obrony okręgu i opisana w legendzie.

W planie operacji przeciwdesantowej rozpracowuje się dokładnie te zagadnienia, które zostały podane w decyzji.

Najczęściej jednocześnie z postawieniem zadań wykonawcom zostaną uzgodnione problemy współdziałania pomiędzy wojskami OTK, bezpośrednio podporządkowanymi okręgowi wojskowemu z przedstawicielem sztabu korpusu OPK oraz wojewódzkimi sztabami wojskowymi, które wydzielają określoną ilość sił i środków do udziału w operacji przeciwdesantowej. Dokładna znajomość przez wojewódzkie sztaby wojskowe zamiaru i przebiegu operacji przeciwdesantowej jest konieczna z tego względu, że działania bojowe będą się toczyć na terenie województw, które w tym czasie będą na pewno wykonywać inne niemniej ważne zadania OTK.

Szczególnie ważnym problemem stojącym przed dowódcą i sztabem okręgu wojskowego jest konieczność dokładnego zsynchronizowania /zgrania/ działań bojowych bądź co bądź ogromnej ilości, bardzo różnorodnych pod względem organizacyjnym i wyszkolenia fachowego sił i środków, które przewidywane są do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej. Jest rzeczą konieczną, ażeby dowódcy wszystkich szczebli dowodzenia /i ich przełożeni/ wyraźnie widzieli myśl przewodnią i orientowali się w sposobach działania w czasie operacji. Z tym, że zadania i wytyczne współdziałania powinny być dokładne, a w wielu wypadkach alternatywne, uwzględniające dostatecznie realnie przebieg działań bojowych w warunkach wykonywania różnych zadań OTK przez poszczególne siły i środki OTK. Poza tym zarówno zadania, jak i wytyczne współdziałania powinny dawać możliwość samodzielnego i pełnego inicjatywy działania, zwłaszcza tym najniższym ogniwom organizacyjnym, które najwcześniej rozpoczną walkę z nieprzyjacielem.

Postawienie zadań wykonawcom i organizacja współdziałania /współpracy/ w zakresie prowadzenia operacji przeciwdesantowej odbywa się zarówno w okresie pokoju, jak też bezpośrednio przed rozpoczęciem działań w okresie wojny.

Wszystkie przedsięwzięcia związane z przygotowaniem i prowadzeniem operacji przeciwdesantowej należy rozpatrywać w

warunkach równoczesnego wykonywania przez wojska OTK oraz siły układu terytorialnego, podstawowych zadań OTK na danym obszarze. Pamiętając przy tym, że zdecydowana większość sił i środków przewidzianych do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej, będzie lub może być zaangażowana w wykonywaniu zadań związanych przede wszystkim:

- z likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela;
- z ewentualną likwidacją grup specjalnych i band zbrojnego podziemia;
- z zabezpieczeniem przegrupowania wojsk operacyjnych własnych i tranzytu wojsk sojusznicznych.

Moment ten należy uwzględniać przy wszelkich kalkulacjach, dotyczących podejścia i rozpoczęcia działań bojowych przeciwko desantowi nieprzyjaciela przez poszczególne siły i środki, przewidziane do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej.

Głównym organizatorem i bezpośrednim dowódcą, dowodzącym działaniami bojowymi w operacji przeciwdesantowej, jest dowódca okręgu wojskowego i jego sztab. W tym wypadku siły i środki układu terytorialnego przewidziane do wzięcia udziału w walce z desantem powietrznym nieprzyjaciela również przechodzą w bezpośrednie podporządkowanie okręgu. Ażeby jednak zwiększyć operatywność w dowodzeniu, siły układu terytorialnego mogą być podporządkowane przez dowódcę okręgu dowódcom brygad KBW. Może zaistnieć sytuacja, że niektóre pododdziały z pułków lub batalionów obrony terytorialnej otrzymają bezpośrednio zadanie z okręgu, np. zadanie blokowania na określonym odcinku sił desantu powietrznego nieprzyjaciela. Siły i środki powiatu i oddziały samoobrony najczęściej rozpoczną działania bojowe samodzielnie i dopiero z chwilą podejścia sił województwa lub brygad KBW mogą być włączone w ich skład.

Wydaje się, że w sytuacji wylądowania w określonym rejonie kraju poważnych sił desantu powietrznego, wskazane byłoby ogłoszenie danego obszaru "strefą działań bojowych /operacyjnych/" gdzie jedynym dowódcą nad wojskami OTK i całą strukturą organizacyjną układu terytorialnego byłby dowódca okręgu wojskowego.

Wojewódzkich i powiatowych sztabów wojskowych raczej nie należy angażować do bezpośredniego kierowania walką podporządkowanych im sił, które uczestniczą w operacji przeciwdesantowej.

towej. Wojska korpusu OPK, które biorą udział w operacji przeciwdesantowej, działają samodzielnie na zasadach współdziałania zorganizowanego przez dowódcę okręgu wojskowego.

Siły brygad WOP, które będą brać udział w walce z desantem lądującym w strefie przygranicznej, mogą działać samodzielnie, a jeżeli będą to tylko kompanie lub bataliony odwodowe, mogą zostać włączone do brygad KBW.

Jeżeli dowództwo okręgu będzie zaangażowane w wykonywaniu innych zadań OTK w danej sytuacji ważniejszych, wówczas może być z okręgu wydzielona specjalna grupa operacyjna do kierowania działaniami bojowymi w operacji przeciwdesantowej.

W wypadku lądowania desantu o charakterze operacyjno-strategicznym na pograniczu dwóch okręgów wojskowych, wówczas Sztab Generalny może zorganizować grupę operacyjną. Chociaż niewykluczone, że w takiej sytuacji Sztab Generalny powierzy dowodzenie operacją przeciwdesantową jednemu z okręgów wojskowych.

5. Prowadzenie operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy.

Prowadzenie operacji przeciwdesantowej na obszarze okręgu wojskowego należy rozpatrywać w świetle zadań, które będzie wykonywał okręg z chwilą wybuchu wojny, x/ z tym, że okręg wykonując poszczególne zadania OTK na swoim obszarze powinien stale być w gotowości do ewentualnego rozpoczęcia operacji przeciwdesantowej. W związku z tym konieczne jest:

- ✓ - śledzenie przedsięwzięć nieprzyjaciela, które mogą się przy-
czynić do ustalenia czasu, sił i miejsca lądowania desantu
powietrznego;
- ✓ - utrzymywania w stałej gotowości bojowej sił i środków przewi-
dywanych do wzięcia udziału w operacji przeciwdesantowej,
uwzględniając przy tym siły i środki potrzebne do wykonywania
innych zadań OTK;
- ✓ - podjęcie decyzji i postawienie zadań wykonawcom do rozpoczę-
cia operacji przeciwdesantowej przez okręg wojskowy;
- ✓ - zabezpieczenie działań sił, których zadaniem jest likwidacja
desantu powietrznego nieprzyjaciela;
- ✓ - dowodzenie wojskami oraz siłami i środkami OTK, biorącymi
udział w operacji przeciwdesantowej;

x/ Zadania OW z chwilą wybuchu wojny przedstawione zostały w
konspekcie "Podstawowe problemy OTK z uwzględnieniem OW"
wyd. ASG 1963r. str. 25-26 /nr bibl.naukowej 3143/.

- informowanie i meldowanie o przebiegu operacji przeciwdesantowej.

Z uwagi na charakter działania desantu powietrznego nieprzyjaciela i opieranie jego powodzenia na zaskoczeniu, konieczne jest śledzenie przez okręg wszelkich przedsięwzięć i poczynań przeciwnika, które umożliwiłyby wykrycie we właściwym czasie jego przedsięwzięć zmierzających do wysadzenia desantu na obszarze danego okręgu.

Wymaga to gromadzenia wszelkich danych o wojskach powietrzno-desantowych nieprzyjaciela i wszelkich zainteresowaniach jego rozpoznania określonymi rejonami znajdującymi się na obszarze OW.

Z drugiej strony konieczne jest utrzymywanie w stałej gotowości bojowej sił i środków, które przewiduje się do udziału w operacji przeciwdesantowej. Jest to szczególnie istotne ze względu na dążenie nieprzyjaciela do skutecznego obezwładnienia przed wykonaniem operacji powietrzno-desantowej przede wszystkim tych sił i środków, które mogą przeciwdziałać w desantowaniu i wykonywaniu zadań przez desant.

Nieangażowanie sił i środków OTK przewidywanych do udziału w operacji przeciwdesantowej np. do likwidacji skutków uderzeń jądrowych, będzie napotykać na bardzo poważne trudności. Należy się liczyć z tym, że z chwilą wybuchu wojny, w pierwszej kolejności trzeba będzie wykorzystywać maksymalną ilość sił i środków do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela. Bezpośrednio po pierwszych uderzeniach raketowo-jądrowych i uderzeniach odwetowych, trudno będzie konkretnie ocenić o możliwości lądowania desantu powietrznego nieprzyjaciela w określonym rejonie. Utrzymywanie zaś sił, które przewidziane są do udziału w operacji przeciwdesantowej, w "bezczynności", nie angażując ich do wykonania innych zadań OTK /oczekując na desant/, na pewno będzie bardzo trudne. Dlatego też w wielu wypadkach siły i środki, które przewidziane są do walki z desantem, mogą być użyte do wykonania innych zadań, w danej sytuacji najważniejszych na obszarze okręgu. Niemniej wykorzystując te siły np. do likwidacji skutków bombar w rejonie "A" lub "B", należy równocześnie przewidywać szybki ich manewr do działania przeciwko siłom desantu powietrznego. Ponadto dowództwo okręgu wojskowego nie może się pozbywać wszystkich sił do czasu pełnego wyjaśnienia sytuacji na obszarze okręgu i sytuacji na froncie walki zewnętrznej. W związku z tym konieczne jest utrzymywanie przez okręg odwodu sił,

które można byłoby bezpośrednio i jak najszybciej użyć do likwidacji desantu z chwilą jego lądowania. Oczywiście jeżeli desant powietrzny nie wylądował na obszarze OW siły znajdujące się w odwodzie okręgu będzie można użyć do wykonania innych zadań OTK, a niejednokrotnie może wyniknąć konieczność skierowania ich do walki na obszarze innego okręgu, na terenie którego wylądował desant powietrzny nieprzyjaciela. W odwodzie swoim dowódca OW będzie najczęściej utrzymywał w gotowości do działania część brygad KBW /1 - 3/.

Oprócz utrzymywania w stałej gotowości bojowej sił i środków do działania, bardzo poważnym zadaniem oddziału operacyjno-rozpoznawczego w tym czasie będzie przede wszystkim:

- zdobywanie wiadomości o wykorzystaniu przez nieprzyjaciela jego wojsk powietrzno-desantowych;
- ocena skutków pierwszych uderzeń nieprzyjaciela /czy z oceny skutków, rozmieszczenia tych uderzeń nie wynikają przygotowania przeciwnika do wysadzenia desantu/;
- śledzenie oddziaływania nieprzyjaciela na obszar okręgu po pierwszym uderzeniu i wykonaniu uderzenia odwetowego;
- śledzenie rozwoju sytuacji na froncie walki zewnętrznej, a w okręgu nadmorskim - operacji morskich;
- śledzenie poczynąń rozpoznania nieprzyjaciela, zwłaszcza rozpoznania powietrznego i agenturalnego /rejonu i obiekty szczególnego zainteresowania/;
- śledzenie działalności grup specjalnych nieprzyjaciela i band zbrojnego podziemia.

Wszystkie zdobyte dane o nieprzyjacielu należy konfrontować z możliwością wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu powietrznego i z konkretną sytuacją, która się wytworzyła na obszarze okręgu.

Z chwilą otrzymania danych o rozpoczęciu operacji powietrzno-desantowej nieprzyjaciela, dowództwo okręgu powinno:

- siły i środki przewidywane do udziału w operacji przeciwdesantowej - zarówno te, które znajdowały się w odwodzie okręgu, jak i te, które wykonywały określone zadania OTK - przygotować do działania;
- wzmocnić rozpoznanie, zwłaszcza w rejonach najbardziej prawdopodobnego lądowania desantu;
- skontrolować gotowość do działania sił i środków układu terytorialnego, zwłaszcza znajdujących się w przewidywanym /orien-

tacyjnym/ rejonie zagrożenia.

Z chwilą uzyskania przez okręg pierwszych wiadomości o lądowaniu desantu, powinien on podjąć decyzję co do rozpoczęcia operacji przeciwdesantowej oraz skierować uderzenia swych głównych sił na najpoważniejsze siły desantu powietrznego nieprzyjaciela. Należy przy tym uwzględnić ogromne trudności, które wystąpią przy podejmowaniu tej decyzji, gdyż:

- nieprzyjaciel będzie dążył do wprowadzenia dowództwa okręgu w błąd co do miejsca /rejonu/ lądowania głównych sił desantu powietrznego;
- zrzut desantu będzie dokonywany na dużych obszarach i trudno będzie na podstawie fragmentarycznych danych ustalić główne siły nieprzyjaciela;
- w wielu wypadkach brak będzie łączności z najniższymi ogniwami układu terytorialnego;
- okręg może otrzymywać meldunki wyolbrzymiające ilość sił desantu nieprzyjaciela, które wylądowały w określonym rejonie;
- nieprzyjaciel będzie dążył do izolacji od rejonu lądowania desantu sił i środków OTK;
- sytuacja na obszarze kraju może być również niezupełnie wyjaśniona.

W związku z tym powzięcie decyzji przez dowódcę OW o użyciu głównych sił okręgu powinno być poprzedzone bardzo krótką oceną sytuacji, zwłaszcza w zakresie:

- przebiegu lądowania desantu powietrznego nieprzyjaciela i wynikając^{go} stąd realnego zagrożenia dla wykonania przez okręg zasadniczych zadań OTK;
- rozwoju sytuacji na froncie walki zewnętrznej;
- sytuacji na obszarze własnego okręgu i okręgów sąsiednich związanych z likwidacją skutków broni masowego rażenia i ewentualnym prowadzeniem działań przeciwdywersyjnych;
- możliwości wykorzystania poszczególnych sił i środków OTK w operacji przeciwdywersyjnej;
- różnic pomiędzy faktycznym lądowaniem desantu a tym, co przewidywał plan operacji przeciwdesantowej.

Oceny sytuacji i powzięcia decyzji powinno się dokonać w niezwykle ograniczonym czasie, pamiętając, że każda godzina bezczynności potęguje niewspółmiernie siły npla i zwiększa trudności w likwidacji desantu. Dlatego też nie zawsze dowództwo okręgu będzie oczekiwać na pełne wyjaśnienie sytuacji.

Najprawdopodobniej trzeba będzie podejmować decyzje jedynie w oparciu o fragmentaryczne dane o lądującym desancie nieprzyjaciela. W związku z tym wynika potrzeba konfrontacji sytuacji zaistniałej z przewidywaną. W podejmowaniu decyzji o użyciu głównych sił konieczne są głębokie i realne przewidywania nie pozbawione poważnych cech ryzyka.

Brak decyzji czy bezpośrednich rozkazów, zwłaszcza wydanych siłom i środkom znajdującym się w rejonie lądowania desantu, nie zwalnia ich od obowiązku podjęcia aktywnej walki z nieprzyjacielem. Bezczynność tych sił jest niedopuszczalna. Zadaniem zaś dowództwa okręgu będzie umiejętne koordynowanie tych walk, podjętych często przez poszczególne siły i środki z własnej inicjatywy, samorzutnie i potęgowanie ich wysiłków przez skuteczne kierowanie w rejon już rozpoczętego działania świeżych sił.

Rzeczą najważniejszą w podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu działania głównymi siłami OW jest rozstrzygnięcie problemu, gdzie wykonać główne uderzenie, ażeby jak najszybciej rozbić te siły, które stwarzają największe niebezpieczeństwo dla skutecznego wykonywania przez okręg zasadniczego zadania, gdzie zastosować jedynie aktywne formy blokowania nieprzyjaciela.

Ponadto należy ustalić:

- kolejność atakowania zgrupowań lądującego desantu nieprzyjaciela przez różne siły i środki podchodzące do rejonu działań;
- zakres przedsięwzięć mających na celu wzbronienie przedwnikowi połączenia się ze sobą poszczególnych zgrupowań przeciwnika lądujących w różnych rejonach;
- sposób działania głównych sił wojsk OTK przy rozbijaniu głównych zgrupowań npla i następnie przerwaniu wysiłku tych wojsk do rozbitcia kolejnego zgrupowania.

Krótką oceną sytuacji pozwoli właściwie sprecyzować zadania, zwłaszcza zaś dla sił głównych.

Przy stawianiu zadań siłom głównym okręgu wojskowego przechodzącym do działań należy podać:

1. Ogólne wiadomości o lądującym desancie nieprzyjaciela i siłach własnych, które znalazły się w rejonie lądowania i ewentualnie rozpoczęły już walkę;
2. zamiar dowódcy OW w zakresie likwidacji desantu nieprzyjaciela;
3. siły i środki oraz ich zadania:

- a/ skład zgrupowań bojowych;
  - b/ zadania;
  - c/ z kim i jak współdziałać;
  - d/ kierunek lub pas działania;
  - e/ gotowość rozpoczęcia działania;
  - f/ wsparcie;
4. zabezpieczenie przegrupowania lub manewru;
  5. zabezpieczenie walki z desantem;
  6. dowodzenie.

Jeżeli faktycznie wytworzona sytuacja nie różni się poważnie od sytuacji przewidywanej /planowanej/, to główne siły okręgu rozpoczynają działanie na sygnał. Korekta lub uzupełnienie zadań uprzednio postawionych może nastąpić podczas podchodzenia poszczególnych sił do rejonu działań.

Należy przyjmować, że walkę z lądującym desantem rozpoczną siły i środki układu terytorialnego oraz jednostki wojsk OTK zaangażowane do ochrony i obrony ważnych obiektów w rejonie lądowania desantu. Siły te, jeżeli znajdują się w pasie określonej brygady KBW, najczęściej zostaną jej podporządkowane.

Ważnym zadaniem sztabu okręgu w tym czasie będzie koordynowanie wysiłków sił już zaangażowanych w walce z siłami, które podchodzą do rejonu działań. Wymaga to od sztabu okręgu wojskowego dokładnego ustalenia i zorganizowania współdziałania zwłaszcza pomiędzy siłami podchodzącymi i prowadzącymi już walkę oraz siłami zdążającymi z różnych kierunków w rejon działania z tym, że współdziałanie nie będzie nosiło jednorazowego aktu, będzie ono uaktualniane, uzupełniane i kordynowane w toku trwania operacji. Podtrzymywanie jednak współdziałania natrafia na poważne trudności, które wynikną przede wszystkim z tego, że walka przybierze wybitnie gwałtowny charakter, rozpadnie się ona na szereg ognisk - przy braku wyraźnie sprecyzowanego zarysu frontu /linii styczności/, a działania bojowe prowadzone będą równocześnie z kilku kierunków.

Ze względu na możliwość użycia przez desant powietrzny npla broni atomowej, podchodzące do rejonu działań siły powinny zachowywać pełne warunki obrony przed bronią masowego rażenia. Przede wszystkim należy dążyć do szybkiego "wejścia w styczność" z desantem npla i ciągłego jej utrzymywania. Siły poszczególnych brygad KBW bez zatrzymywania się, bezpośrednio z marszu, wchodzić do walki, dążąc do jak najgłębszego wdarcia się w rejon zajęty

przez nieprzyjaciela. W związku z tym ogromnego znaczenia nabierze śmiałe działanie nawet niedużych pododdziałów i oddziałów oraz przejawienie inicjatywy przez każdego z dowódców. Od pierwszej chwili nawiązania walki z desantem należy dążyć do rozezłokowania ugrupowania npla i narzucenia mu własnej inicjatywy. Walka o uchwycenie inicjatywy przyjmie szczególnie napięty charakter, gdyż nieprzyjaciel również będzie dążył do jej uchwycenia.

W pierwszym okresie walki z desantem koordynowanie działań poszczególnych sił i środków wchodzących do walki powinno należeć do dowódców brygad KBW. Sztab okręgu lub specjalnie wydzielona grupa operacyjna jedynie koordynuje wysiłki poszczególnych brygad.

Podczas walki z desantem powietrzny dowództwo okręgu będzie dążyło do zwiększenia ilości sił i środków, znajdujących się w rejonie działań, zwłaszcza na kierunkach zasadniczych. Ze względu na niejasność sytuacji w rejonie działań bojowych, dowódca dowodzący operacją przeciwdesantową powinien zachować odwód sił i środków do swojej dyspozycji, używając go na ogólnych zasadach do rozstrzygnięcia walki na swoją korzyść.

W walce z desantem powietrzny poważne zadanie będzie spoczywało na wojskach korpusu OTK, które będą dążyć do izolacji pola walki, wzbraniając nieprzyjacielowi przerzutu do rejonu działań świeżych sił. Poza tym jednostki wojsk korpusu OTK będą osłaniały z powietrza główne siły prowadzące walkę z desantem powietrzny nieprzyjaciela.

W miarę podchodzenia do rejonu działań głównych sił wojsk OTK, należy dążyć do wykonania nimi zdecydowanych uderzeń na zbieżnych kierunkach w stosunku do rejonu zajętego przez desant.

Wykonanie uderzeń na zbieżnych kierunkach sprzyja szybkiemu przeniesieniu działań bojowych do wnętrza ugrupowania bojowego desantu. W ten sposób stworzy się warunki wykonania skutecznych uderzeń na tyły i skrzydła poszczególnych zgrupowań nieprzyjaciela, nie dopuszczając do połączenia się ich ze sobą oraz wzbraniając się lądowania, następnych rzutów desantu lub przyjęcia przez desant ciężkiego sprzętu. Wykonując uderzenia głównymi siłami wojsk OTK na zbieżnych kierunkach można będzie najszybciej i najskuteczniej dezorganizować dowództwo poszczególnymi pododdziałami i oddziałami desantu, uniemożliwiając mu skuteczne przeciwdziałanie oraz w poważnej mierze utrudnić

nieprzyjacielowi wykonywanie manewru siłami i środkami.

Poza tym śmiało wdzieranie się wojsk OTK w ugrupowanie nieprzyjaciela uniemożliwi mu skuteczne stosowanie uderzeń atomowych lub wykorzystanie lotnictwa myśliwsko-bombowego zabezpieczającego działanie desantu po wylądowaniu.

Dowódca okręgu lub dowódca grupy operacyjnej, śledząc przebieg walki, skierowuje podchodzące siły OTK przede wszystkim na ten kierunek, na którym będzie zapewnione jak najszybsze rozcięcie ugrupowania nieprzyjaciela.

W wypadku okrążenia niedużych pododdziałów nieprzyjaciela, do ich zniszczenia pozostawia się niewielkie siły, pozostałe zaś kieruje się do walki przeciwko najsilniejszemu zgrupowaniu desantu nieprzyjaciela.

Ze względu na to, że działania bojowe przeciwko nieprzyjacielowi prowadzone będą równocześnie na kilku kierunkach, konieczne jest nieprzerwane uzgadnianie działań i podtrzymywanie /aktualizowanie/ współdziałania:

- a/ przez sztab okręgu wojskowego: pomiędzy poszczególnymi zgrupowaniami i siłami samodzielnie prowadzącymi działania bojowe;
- b/ przez dowódców poszczególnych zgrupowań: wewnątrz swoich zgrupowań, z dowódcami sąsiednich zgrupowań nacierających na kierunkach zbieżnych, a przede wszystkim z jednostkami nacierającymi z kierunków przeciwnych.

Jeśli niemożliwe jest rozwijanie natarcia na poszczególnych kierunkach, to częścią sił przechodzi się do obrony, a głównymi siłami należy wymijać opór przeciwnika, kierując je w luki, ażeby uderzyć na jego skrzydła i tyły. W wielu wypadkach może się okazać korzystne wykonanie uderzenia wykorzystując np. powodzenie sąsiedniego zgrupowania przez jego pas działania.

Zadania sił, które zmuszone zostały w toku rozwijania aktywnych działań przejść do obrony, mogą być następujące:

- ✓ - ograniczenie swobody manewru nieprzyjaciela, uniemożliwiając połączenie się jego poszczególnych zgrupowań, lądujących w różnych rejonach;
- ✓ - niedopuszczenie do uchwycenia przez desant dominujących punktów terenowych lub ważnych obiektów znajdujących się w rejonie działań;
- ✓ - niedopuszczenia do wyjścia na tyły i skrzydła przede wszystkim sił rozwijających z powodzeniem działania bojowe w głąb ugrupowania nieprzyjaciela;

- ✓ - zabezpieczenie od uderzeń nieprzyjaciela obiektów znajdujących się w pobliżu rejonu działania desantu;
- ✓ - blokowanie działań desantu, stwarzając dogodne warunki /terenowe i sytuacji taktycznej/ do wykonania uderzenia głównymi siłami podchodzącymi do rejonu działań lub wymanewrowanymi z innych kierunków /rejonów/.

Przejście do obrony /blokowania/ nie oznacza, że działania mają charakter pasywny. Pomimo przejścia do obrony dowódcy poszczególnych zgrupowań i dowódcy pododdziałów powinni dążyć do wydzielenia części sił, które będą przenikać na tyły npla, wykonując śmiałe i nieoczekiwane uderzenia na skrzydła, punkty zbiórki desantu, punkty dowodzenia, rejonu gromadzenia zapasów materiałowych, itp. Właściwości i charakter działań desantu, zwłaszcza w początkowym okresie jego lądowania, w pełni umożliwiają takie formy działania.

W wypadku kiedy siły okręgu będą zbyt szczupłe, ażeby skutecznie zniszczyć desant nieprzyjaciela, dowódca okręgu zwraca się z prośbą o pomoc do sąsiednich okręgów wojskowych i do Sztabu Generalnego. Na przykład w ćwiczeniu "Mazowsze" zarówno śląski OW, jak i warszawski OW okazali dużą pomoc grupie operacyjnej śląsko-krakowskiego OW, przekazując do jej dyspozycji część swoich brygad KBW.

W poważniejszej sytuacji Sztab Generalny może przyjść z pomocą walczącemu z desantem powietrznym okręgowi poprzez:

- ✓ - wykonanie na siły desantu powietrznego nieprzyjaciela uderzeń atomowych;
- ✓ - skierowanie do rejonu działań bojowych części sił z centralnego podporządkowania. Mogą to być wojska OTK, a nawet ZT wojsk operacyjnych.

Przegrupowujące się przez obszar OW związki taktyczne wojsk operacyjnych własnych i sojuszniczych w zasadzie będą unikać włączenia się do walki z desantem. W tym celu zadaniem okręgu będzie zabezpieczenie obejścia przez wojska operacyjne rejonów zagrożonych.

Niemniej jednak w sytuacjach krytycznych w walce z desantem powietrznym mogą wziąć udział siły wojsk operacyjnych przegrupowujących się przez obszar okręgu wojskowego. Na przykład w ćwiczeniu "Mazowsze" do dostatecznego rozbicia desantu powietrznego przeznaczone zostały dwie dywizje radzieckie, które w tym czasie przegrupowywały się przez obszar śląsko-krakowskiego okręgu wojskowego.

Wnioski końcowe

Według poglądów specjalistów wojskowych USA osiągnięcie "wyższego rzędu" zaskoczenia przeciwnika jest możliwe w tym wypadku, jeżeli uderzeniom raketowo-jądrowym będzie towarzyszyło wyrzucenie desantów powietrznych. Głoszą oni, że "...żadna armia nie może zaliczyć się do armii współczesnej, jeżeli nie dysponuje silnymi wojskami powietrzno-desantowymi i wojskowym lotnictwem transportowym".^{x/} O konieczności posiadania silnych wojsk powietrzno-desantowych m.in. mówił gen. Taylor: "USA potrzebne są wojska powietrzno-desantowe dla wykorzystania efektu broni atomowej o dalekim zasięgu, ponieważ nie ma sensu stosowania tej potężnej broni, jeżeli jej skutki nie zostaną wykorzystane przez wojska lądowe",^{xx/} "Wojska powietrzno-desantowe nie mają sobie równych możliwości szybkiego przelotu z kontynentalnej części USA w dowolny punkt kuli ziemskiej, ażeby jak najszybciej wykorzystać skutki uderzeń broni jądrowej".^{xxx/}

W związku z tym przedsięwzięcia związane z organizacją i przygotowaniem do walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela powinny zajmować poważne miejsce w systemie OTK.

Z doświadczeń uzyskanych w czasie drugiej wojny światowej /załącznik nr 3/ wynika, że największe efekty w walce z desantem powietrznym osiągnano wówczas, gdy przygotowywano do niej ludność cywilną oraz odpowiednie siły i środki o charakterze wojskowym.

Przy organizowaniu operacji przeciwdesantowej w systemie OTK konieczna jest znajomość struktury organizacyjnej wojsk powietrzno-desantowych, charakteru zadań, które będą one wykonywać oraz możliwości i sposobów ich wykonywania na obszarze kraju.

Ze względu na cele, zadania i charakter walki z desantem powietrznym na obszarze kraju, wszystkie przedsięwzięcia z tym związane zamykamy w pojęciu "operacja przeciwdesantowa", obejmującym szeroki kompleks różnorodnych przedsięwzięć organizacyjnych i kolejnych lub jednoczesnych działań bojowych różnych rodzajów sił zbrojnych oraz sił i środków układu terytorialnego, zmierzających do niedopuszczenia do wylądowania desantu powietrznego, a w wypadku jego desantowania - zniszczenia go.

Celem operacji przeciwdesantowej OW będzie - poprzez połączenie wysiłków wojsk OTK, sił i środków układu terytorialnego i innych sił znajdujących się na obszarze okręgu - wzbronienie

x/ Wojennaja Myśl nr 2 z 1961r. str. 48

xx/ Tamże.   xxx/ Tamże.

desantowania desantu powietrznego, a w razie jego wylądowania uniemożliwienia mu wykonania zadań i ostateczne jego rozbicie, stwarzając jednocześnie dogodne warunki wykonywania pozostałych zadań OTK na danym obszarze.

Wykonanie operacji przeciwdesantowej należy rozpatrywać w bardzo ścisłym związku z wykonywaniem pozostałych zadań OTK na danym obszarze, a przede wszystkim z koniecznością jej realizacji równocześnie z likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela i ewentualną walką prowadzoną przeciwko grupom specjalnym lub bandom zbrojnego podziemia.

Walkę z desantami powietrznymi podejmują bezpośrednio, najczęściej samorzutnie, siły i środki układu terytorialnego w rejonie, w którym ląduje desant powietrzny, wysiłki ich koordynowane są przez dowództwo OW /lub specjalnie w tym celu wyznaczoną grupę operacyjną/, które dąży do jak najszybszego skierowania w rejon lądowania desantu głównych sił wojsk OTK i części sił układu terytorialnego.

Uderzenia wojsk OTK odgrywających zasadniczą rolę w operacji przeciwdesantowej powinny być wykonywane w celu rozbicia głównego zgrupowania desantu nieprzyjaciela, które w danej sytuacji jest najbardziej niebezpieczne i bezpośrednio zagraża skutecznemu wykonywaniu pozostałych zadań OTK.

W operacji przeciwdesantowej dużej wagi nabiera szybkie, śmiałe i zdecydowane działanie nawet niedużych liczebnie pododdziałów i oddziałów dążących do jak najgłębszego wdarcia się w głąb ugrupowania nieprzyjaciela najczęściej na zbieżnych kierunkach i niszczenie lądującego lub już działającego desantu po wylądowaniu częściami.

Kapitałne również znaczenie będzie miało ciągłe śledzenie przebiegu walki z desantem powietrznym przez dowódców i sztaby wszystkich szczebli realizujących zadanie operacji przeciwdesantowej i ciągłe koordynowanie przez nich wysiłków sił i środków biorących bezpośrednio udział w walce z nieprzyjacielem.

Wykonano w 100 %

OPRACOWAŁ:

/-/ płk dr Kazimierz NOŻKO

WALKA Z DESANTEM POWIETRZNYM PODCZAS DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ^{x/}

Sukcesy desantów powietrznych podczas drugiej wojny światowej, szczególnie w jej okresie początkowym, spowodowane zostały niedostatecznym przygotowaniem obrońcy do odparcia nieoczekiwanie lądujących desantów.

Do czasu drugiej wojny światowej myśl wojenno-teoretyczna określiła podstawowe zasady zastosowania desantów powietrznych, w znacznie mniejszym natomiast stopniu opracowała przedsięwzięcia i środki efektywnych działań przeciwko nim.

W 1939r. doświadczenia wojny niemiecko-polskiej wykazały, że walka ze spadochroniarzami niemieckimi prowadzona wyłącznie siłami wojsk armii okazała się mało efektywna, ponieważ spadochroniarze wysadzani byli w wielu punktach terytorium Polski, w których brak było nie tylko garnizonów wojskowych, ale nawet policyjnych.

Doświadczenia te doprowadziły do wniosku o konieczności zaangażowania w walkę z desantami powietrznymi całej miejscowej ludności i organizacji zmilitaryzowanych, które byłyby zdolne do poinformowania stojących bliżej oddziałów wojskowych, czy ewentualnie miejscowych organów władzy, o pojawieniu się powietrznego desantu przeciwnika, a także do przedsięwzięcia środków przeciwdziałania i do prowadzenia walki.

Doświadczenia wojenne wykazały, że im szybciej będzie zorganizowana i rozpoczęta walka z desantem, tym prędzej zostanie on pozbawiony możliwości wypełnienia swojego zadania oraz zlikwidowany. Ponieważ podstawową właściwością działania desantów powietrznych jest działanie przez zaskoczenie, głównymi więc zasadami w walce z nimi winny być, szybkość działań i ruchliwość przy możliwie największym uzyskaniu danych o miejscu wysadzenia desantu oraz jego składzie.

Doświadczenia wojny niemiecko-polskiej nie zostały jednak uwzględnione przez Holandię, Belgię i Francję. Armie i ludność tych państw okazały się nie przygotowane do walki z niemieckimi desantami powietrznymi, co w znacznej mierze ułatwiło tym ostatnim wypełnienie powierzonych zadań.

---

x/ Tłumaczenie VII. rozdziału książki: G.O. Sofronow "Wozdusznyje desanty wo wtoroj mirowoj wojnie". Wyd. MO SSSR, Moskwa 1962r. str.str. 135-139. tłum. mgr E. Dziewicka.

W Związku Radzieckim, już w pierwszych dniach Wielkiej Wojny Narodowej przy organizowaniu walki z niemieckimi desantami powietrznymi, zostały w pełni uwzględnione doświadczenia wojny prowadzonej na zachodnioeuropejskim teatrze działań. Do walki z desantami zaangażowane zostały oddziały ruchome, a ponadto włączono do niej również miejscową ludność. Dlatego właśnie powietrzne desanty nieprzyjacielskie nie odnosiły sukcesów na ziemi radzieckiej.

Anglicy przygotowując się do odparcia ewentualnego wtargnięcia Niemców na Wyspy Brytyjskie i oczekując zrzucenia desantów również przysposobiali ludność miejscową do walki z desantami powietrznymi.

W Anglii oprócz regularnej armii znajdowała się armia terytorialna. Przygotowanie jej składu osobowego przeprowadzane było w miejscach zamieszkania bez odrywania uczestników od działalności produkcyjnej, na zasadzie organizowania obozów szkolenia wojskowego.

Poza tym Anglia posiadała również zmilitaryzowane ochotnicze oddziały obrony lokalnej. Skład ich w okresie drugiej wojny światowej dochodził do 1 mln 700 tys. ludzi i zawierał około 1000 batalionów oraz 100 przeciwlotniczych baterii artyleryjskich.

Oprócz tego szeroko rozwinięta była działalność służby obrony cywilnej. Jej skład osobowy w czasie wolnym od pracy przechodził specjalne przygotowanie. Podczas wojny oddziały te wypełniały swoje zadania w ścisłym współdziałaniu z policją, strażą pożarną, organami ochrony zdrowia oraz oddziałami armii.

W roku 1943 Niemcy spodziewając się zastosowania przez Anglików desantów powietrznych przeprowadzili szereg przedsięwzięć celem przeciwstawienia się im. W oddziałach i dywizjach utworzone zostały ruchome odwody do walki z desantami powietrznymi, w rejonach gdzie ewentualnie mogły lądować szybowce i samoloty, budowane były zapory, wbijane pale, stawiane płoty. Ponadto zwalano tam ~~sterty~~ kamieni i innych materiałów, ustawiano zapory z drutu kolczastego, poszczególne miejsca zaminowywano, przygotowywano też do okrzężnej obrony i inne budowle znajdujące się w pobliżu miejsc gdzie mogły lądować samoloty i szybowce. W rejonach najbardziej prawdopodobnego lądowania desantu ustawiano działa przeciwlotnicze. /Np. w rejonie na północny zachód od Wesel ustawione były działa przeciwlotnicze, które z powodzeniem prowadziły walkę z wysadzonymi w tym rejonie desantami przeciwnika/.

Podczas walk z desantem angielskim w Normandii, Niemcy dzięki przygotowaniu w/w przedsięwzięć w rejonie Caen zablokowali 6 dywizję powietrzno-desantową i zmusili ją do przejścia do obrony, co umożliwiło podciągnięcie do rejonu walki niemieckich odwodów operacyjnych.

Mimo przedsięwzięcia wszystkich tych środków, Niemcy nie zdołali jednak zlikwidować ani jednego dużego desantu angielskiego czy amerykańskiego. Środki te bowiem okazały się niewystarczające do przeszkodzenia w realizacji dużej operacji powietrzno-desantowej.

Walka przeciwdesantowa prowadzona była podczas wszystkich kolejnych etapów powietrzno-desantowej operacji przeciwnika tzn. począwszy od wykonywania uderzeń na wojska powietrzno-desantowe jeszcze w ich rejonie wyjściowym do desantowania, następnie w czasie samego desantowania w rejonie wysadzenia desantu, aż do okresu jego działań bojowych włącznie.

Opierając się na doświadczeniach drugiej wojny światowej można wymienić oznaki wskazujące na możliwość zastosowania przez przeciwnika desantu powietrznego. Przede wszystkim do rzędu ich należy zaliczyć: pojawienie się w składzie zgrupowania przeciwnika znacznych luźnych sił wojsk powietrzno-desantowych oraz ześrodkowanie na lotniskach ~~dużych~~ ilości środków desantowo-transportowych.

W czasie drugiej wojny światowej najbardziej oczywistą oznaką było pojawienie się szybowców na tych lotniskach, gdzie znajdowały się samoloty transportowe, co łatwo można było zaobserwować dzięki prowadzeniu systematycznego rozpoznania lotniczego.

Niemieckie rozpoznanie lotnicze i agenturalne jeszcze na długo przed wkroczeniem do Normandii Anglików i Amerykanów zasygnalizowało ześrodkowanie dużej ilości lotnictwa transportowego i szybowców na lotniskach wchodniej, centralnej i południowej Anglii. Pozwoliło to dowództwu niemieckiemu ustalić możliwość zastosowania przez nieprzyjaciela dużych desantów powietrznych dzięki czemu zdołano przygotować do obrony wojska niemieckie znajdujące się w Normandii.

Jeszcze jednym ważnym objawem świadczącym o możliwości zastosowania desantu powietrznego było ~~intensywnie~~ prowadzone przez nieprzyjaciela lotnicze rozpoznanie rejonów dogodnych do zrzucania i wysadzania desantów. Równocześnie w rejonach tych zrzucane były samodzielne i nieduże grupy spadochroniarzy w celu przeprowadze-

nia rozpoznania i przygotowania terenu do wysadzenia desantu.

Na możliwość szybkiego pojawienia się desantu wskazywały, również intensywne działania lotnictwa na lotniskach, w rezerwach, sztabach, węzłach łączności oraz w centralnych radiowych i radiolokacyjnych. W ten właśnie sposób rozpoczęła się operacja powietrzno-desantowa przedsięwzięta celem opanowania W. Krety oraz operacje w Normandii, na południu Francji, w Holandii i na Renie.

Celem dezorientowania niemieckich środków obserwacyjnych Anglicy zrzucali kukły /manekiny/ spadochroniarzy w rejonach, gdzie nie przewidywano zrzucenia desantów rzeczywistych.

Doświadczenia wojny wykazały, że przy zastosowaniu dużych desantów powietrznych organizowane były różnego rodzaju zakłócenia radiowe w celu operacyjnego i taktycznego maskowania kierunku i rejonów desantowania desantu.

Tego rodzaju środki maskowania operacyjnego zastosowane przez Anglików dały pozytywne rezultaty i okazały się w pełni opłacalne podczas operacji wojsk anglo-amerykańskich w Normandii. Niemcy bowiem część swoich odwodów ruchomych i lotnictwo myśliwskie skierowali do owych pozornych rejonów desantowania, przez co znacznie osłabili swoje działania w walce z rzeczywistymi desantami powietrznymi ^z rzuconymi w innych rejonach.

W wypadku ujawienia desantu powietrznego w wyjściowym rejonie desantowania stosowano potężne uderzenia lotnicze skierowane na lotniska, gdzie ześrodkowane były środki transportowe nieprzyjaciela oraz na miejsca koncentracji jego wojsk powietrzno-desantowych. W ten właśnie sposób udało się Niemcom wykryć ześrodkowany na lotniskach węzła Kałuśkiego 4-ty powietrzno-desantowy korpus radziecki i uderzeniami swojego lotnictwa zmusić dowództwo radzieckie do wstrzymania desantowania desantu powietrznego.

Podczas przelotu do rejonu desantowania desant był najmniej zabezpieczony przed powietrznymi atakami wszystkich rodzajów lotnictwa przeciwnika oraz przed ogniem wszystkich rodzajów środków przeciwlotniczych jeżeli przelot środków transportowo-desantowych odbywał się w zasięgu ich ognia.

Najbardziej wrażliwy na oddziaływanie nieprzyjaciela był desant powietrzny podczas zrzutu spadochroniarzy i lądowania samolotów. W związku z tym w dzień i w jasne noce był on eskortowany przez dużą ilość myśliwców, obecność których zapewniała panowanie w powietrzu tak podczas desantowania, jak i później w re-

jonie zrzutu i wysadzenia desantu.

Dla uniknięcia strat w składzie desantu powietrznego podczas desantowania przelot jego do celu często przeprowadzany był nocą.

W okresie drugiej wojny światowej przy przerzucaniu desantu na dużą głębokość przelot środków transportowo-desantowych odbywał się w zasadzie na wysokości 1000 - 1200 m, a przy rzucaniu w granicach taktycznej strefy obrony - na niskich wysokościach.

W walce z takim desantem w toku jego desantowania decydujące znaczenie miało wykrycie w porę przy pomocy radiolokatorów pojawienia się jego środków transportowo-desantowych.

Walkę z desantem powietrznym w toku jego desantowania we wszystkich przypadkach prowadziły zwykłe środki przeciwlotnicze, ^{korygując} swój ogień z działaniami myśliwców i wykorzystując nocą oświetlenie celów reflektorami.

Doświadczenia drugiej wojny światowej wykazują, że prowadzenie ognia przeciwlotniczego przez wojska naziemne do nisko latających samolotów przeciwnika efektywne jest tylko podczas dnia.

Reasumując należy koniecznie podkreślić, że organizacja efektywnej walki z desantem powietrznym jest niemożliwa bez szerokiego zaangażowania w nią ludności kraju. Walka ta będzie najbardziej skuteczna w kraju prowadzącym wojnę sprawidliwą.

Wykonano w 105 egz.

Egz.nr 1-100 bibl.tajna; egz.101-115 AWP

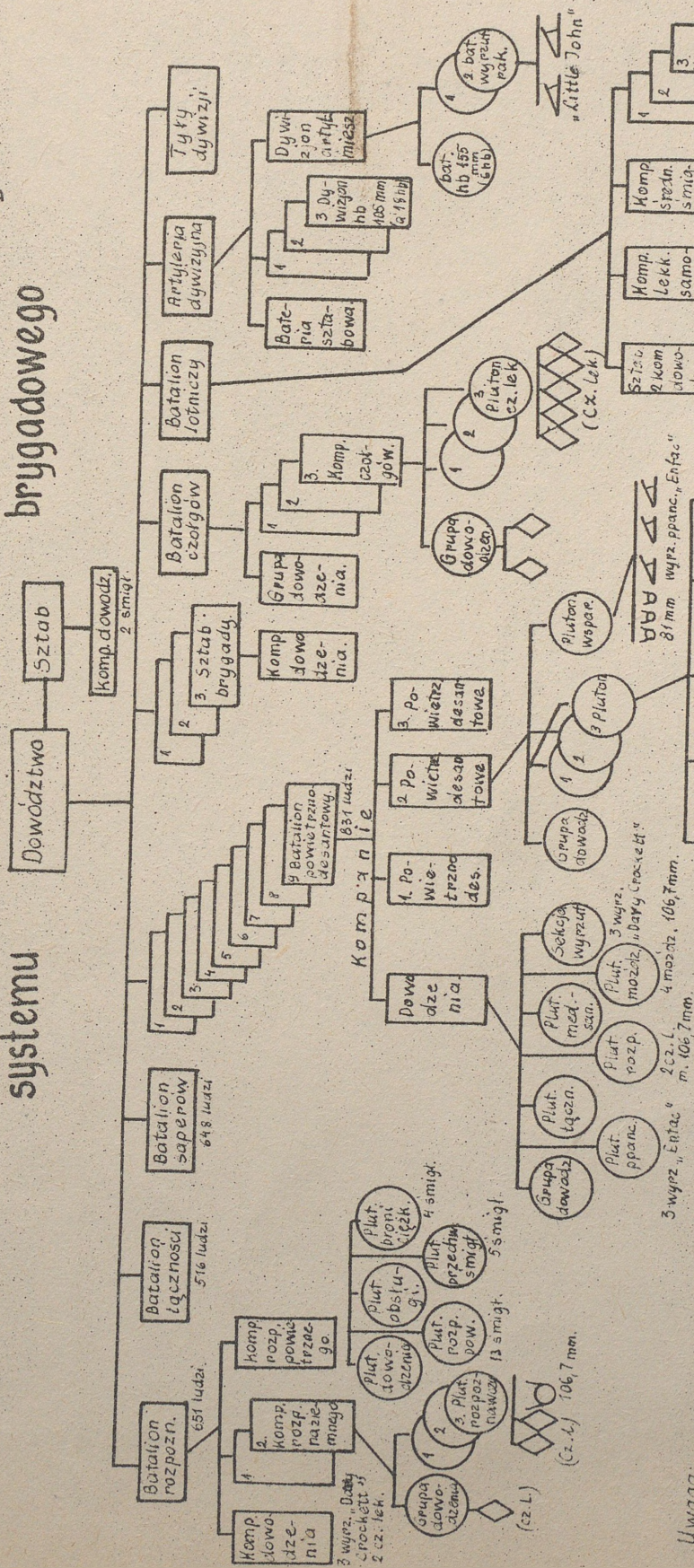
Wyk. płk dr Nożko

Druk. OH, dn. 20.1.64r.

Nr 0105/WW

Schemat organizacji i uzbrojenia amerykańskiej dywizji powietrzno-desantowej systemu

Załącznik nr 1

- Uwaga:**
- Do przetrzeżenia dywizji powietrzno-desantowej wyznacza się zazwyczaj armię lotniczą transportowego w składzie 13-15 sztygów (100-800 samolotów).
  - Deca desantowania dywizji powietrzno-desantowej wybiera się niżej niż 8 rejonów przelotu i 4 rejonów lądowania desantu na obszarze ok. 320 km².
  - Organizacja DPD NRF-podobna do organizacji DZ NRF bez brygady pancernej.

Stan osobowy DPD i zasadnicze uzbrojenie.

- ludzie około	15.000
- haubic 105 mm	54
- " 155 mm	6
- moździerze 106,7 mm	56
- " 81 mm	81

wyk. egz. 100
nr egz. 1 / 0,105 w.w.
ref. pch. / Nozko

SCHEMAT IDEOWY DZIAŁAŃ BOJOWYCH W OPERACJI PRZECIWDDESANTOWEJ OW (wariant)

~~TABLE~~

Egz. Nr.....
Nr ks. 0106/w.w.
Załącznik nr 2
Wojska OPK

